

รายงานโครงการวิจัยฉบับสมบูรณ์
สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)

โครงการวิจัยและพัฒนากระบวนการเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้
ที่เหมาะสมกับภูมิสังคมและรองรับการเปลี่ยนแปลงบนพื้นที่สูง

รหัสโครงการ 199974

โครงการศึกษาแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการพัฒนาพื้นที่สูง
ร่วมกับชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

โดย

ณัฐวรรณ ธรรมสุวรรณ และคณะ

เดือน ธันวาคม ปี พ.ศ. 2567

งบประมาณสนับสนุนงานมูลฐาน (Fundamental Fund)

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567

จากกองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

รายงานโครงการวิจัยฉบับสมบูรณ์
สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)

โครงการวิจัยและพัฒนากระบวนการเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้
ที่เหมาะสมกับภูมิสังคมและรองรับการเปลี่ยนแปลงบนพื้นที่สูง

รหัสโครงการ 199974

โครงการศึกษาแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการพัฒนาพื้นที่สูง
ร่วมกับชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

The Study on Improving Public Services Delivery
in Collaboration with Highland Community
and Local Administration Organization

โดย

คณะผู้วิจัย

นางสาวณัฐวรรณ ธรรมสุวรรณ
นางสาวกชพร สุขจิตภิญโญ
นางสาวณิรินทร์พัชร ชยวงศ์ธร

สังกัด

สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)
สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)
สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)

ธันวาคม 2567

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกสว.) และ สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน) ที่ให้การสนับสนุนทุนวิจัย ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 ขอขอบคุณนักวิชาการส่งเสริมและพัฒนา สวพส. หัวหน้าและเจ้าหน้าที่ สวพส. ที่ปฏิบัติงานในโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวง 9 แห่ง ได้แก่ ปางหินฝน แม่แฮหลวง ฝิปานเหนือ ห้วยก้างปลา สบเมย แม่สามแลบ ห้วยน้ำขาว ป่าแป๋ และผาผึ้ง-ศรีคีรีรักษ์ ขอขอบคุณ เจ้าหน้าที่และหน่วยงานขององค์การบริหารส่วนตำบล 13 แห่ง ได้แก่ อบต.ปางหินฝน อบต.บ้านทับ อบต.ยางเปียง อบต.นาเกียน อบต.แม่หลอง (สบโขง) อบต.อมก๋อย อบต.ป่าตึง อบต.สบเมย อบต.แม่สวด อบต.แม่สามแลบ อบต.เข็กน้อย อบต.ป่าแป๋ และ อบต.เชียงทอง ตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้องที่ได้ ประสานงานการเก็บข้อมูล อำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงาน และร่วมดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ ให้สำเร็จลุล่วงด้วยดี

คณะผู้วิจัย
ธันวาคม 2567

คณะผู้วิจัย

หัวหน้าโครงการ

ชื่อ-สกุล	นางสาวณัฐวรรณ ธรรมสุวรรณ
ตำแหน่ง	เจ้าหน้าที่บุคคล 5
หน่วยงาน	สำนักอำนวยการ สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)
ที่อยู่	65 หมู่ 1 ตำบลสุเทพ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ 50200
โทรศัพท์	0-5332-8496-8 ต่อ 1120
Email:	natthawan04@gmail.com

ผู้ร่วมวิจัย

(1) ชื่อ-สกุล	นางสาวกชพร สุขจิตภิญโญ
ตำแหน่ง	นักวิจัย 4
หน่วยงาน	สำนักวิจัย สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)
ที่อยู่	65 หมู่ 1 ตำบลสุเทพ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ 50200
โทรศัพท์	0-5332-8496-8 ต่อ 3205
Email:	khodchapornsu@hrdi.or.th
(2) ชื่อ-สกุล	นางสาวณิรินทร์พัชร ชยวงศ์ธร
ตำแหน่ง	ผู้ช่วยนักวิจัย
หน่วยงาน	สำนักวิจัย สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)
ที่อยู่	65 หมู่ 1 ตำบลสุเทพ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ 50200
โทรศัพท์	0-5332-8496-8 ต่อ 3205
Email:	Kaoat.aumjiw@gmail.com

สารบัญเรื่อง

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	ก
คณะผู้วิจัย	ข
สารบัญเรื่อง	ค
สารบัญตาราง	จ
สารบัญภาพ	ซ
บทคัดย่อ	ฅ
Abstract	ฎ
บทที่ 1 บทนำ	
1.1 หลักการและเหตุผล	1
1.2 วัตถุประสงค์	2
1.3 ขอบเขตการศึกษา	2
บทที่ 2 การตรวจเอกสาร	
2.1 แนวคิดการกระจายอำนาจ (Decentralization)	3
2.2 หลักการบริหารราชการแผ่นดินและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	9
2.3 ระบบราชการ 4.0 และการสร้างนวัตกรรมภาครัฐ	12
2.4 แนวคิดเครือข่ายภาครัฐ เอกชน และประชาสังคม	16
2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	17
บทที่ 3 วิธีการวิจัย	
3.1 วิธีการวิจัย	23
3.2 สถานที่ดำเนินการวิจัย	24
บทที่ 4 ผลการวิจัยและวิจารณ์ผล	
4.1 การศึกษากฎหมาย อำนาจหน้าที่ กระบวนการวางแผนงาน และ การจัดสรรงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	26
4.1.1 เทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.)	26
4.1.2 กระบวนการวางแผนงานและจัดสรรงบประมาณขององค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น	28
4.2 การศึกษาข้อมูลของโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงและ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	29
4.2.1 ข้อมูลของโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวง	30
4.2.2 ข้อมูลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	49
4.2.3 ผลประเมินประสิทธิภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (LPA) และ ผลประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงาน ภาครัฐ (ITA)	62

สารบัญเรื่อง (ต่อ)

	หน้า
4.3 การศึกษาแนวปฏิบัติที่ดีของการบูรณาการความร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในด้านการพัฒนาพื้นที่สูง	73
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย	75
เอกสารอ้างอิง	89

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1	สรุปเปรียบเทียบระหว่างระบบราชการแบบเดิมและระบบราชการแบบใหม่
2	รายชื่อโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงและ อบต. ที่ได้ลงนามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU)
3	รายชื่อโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงและ อบต. ที่ไม่ได้ลงนามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU)
4	แนวทางการดำเนินงานระยะต่อไปของโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงปางหินฝน
5	แนวทางการดำเนินงานระยะต่อไปของโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงแม่แฮหลวง
6	แนวทางการดำเนินงานระยะต่อไปของโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงฝิปานเหนือ
7	แนวทางการดำเนินงานระยะต่อไปของโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงป่าแป๋
8	แนวทางการดำเนินงานระยะต่อไปของโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงห้วยก้างปลา
9	แนวทางการดำเนินงานระยะต่อไปของโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงสบเมย
10	แนวทางการดำเนินงานระยะต่อไปของโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงแม่สามแลบ
11	แนวทางการดำเนินงานระยะต่อไปของโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงห้วยน้ำขาว
12	แนวทางการดำเนินงานระยะต่อไปของโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงผาผึ้ง-ศรีศรีรักษ์
13	ผลประเมินประสิทธิภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (LPA) ประจำปี พ.ศ. 2566 และ พ.ศ. 2567 ขององค์การบริหารส่วนตำบลปางหินฝน
14	ผลประเมินประสิทธิภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (LPA) ประจำปี พ.ศ. 2562 - 2566 ขององค์การบริหารส่วนตำบลยางเปียง
15	ผลประเมินประสิทธิภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (LPA) ประจำปี พ.ศ. 2563 ขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่หลอง (สบโขง)
16	ผลประเมินประสิทธิภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (LPA) ประจำปี พ.ศ. 2563 ขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเกียน
17	ผลประเมินประสิทธิภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (LPA) ประจำปี พ.ศ. 2563 ขององค์การบริหารส่วนตำบลอมก๋อย

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
18	ผลประเมินประสิทธิภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (LPA) ประจำปี พ.ศ. 2566 ขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่สวด	70
19	ผลประเมินประสิทธิภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (LPA) ประจำปี พ.ศ. 2562 ขององค์การบริหารส่วนตำบลเข็กน้อย	71

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	ระบบราชการ 4.0	13
2	กรอบการวิจัย	23
3	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้ลงนามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) กับ สวพส.	29
4	ขอบเขตพื้นที่ดำเนินงานของโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวง ปางหินฝน	32
5	ขอบเขตพื้นที่ดำเนินงานของโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวง แม่แฮหลวง	34
6	ขอบเขตพื้นที่ดำเนินงานของโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวง ผีปันเหนือ	37
7	ขอบเขตพื้นที่ดำเนินงานของโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงป่าแป๋	39
8	ขอบเขตพื้นที่ดำเนินงานของโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวง ห้วยก้างปลา	41
9	ขอบเขตพื้นที่ดำเนินงานของโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงสบเมย	43
10	ขอบเขตพื้นที่ดำเนินงานของโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวง แม่สามแลบ	44
11	ขอบเขตพื้นที่ดำเนินงานของโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวง ห้วยน้ำขาว	47
12	ขอบเขตพื้นที่ดำเนินงานของโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวง ผาผึ้ง-ศรีศรีรักษ์	48
13	ขอบเขตพื้นที่รับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลปางหินฝน	49
14	ขอบเขตพื้นที่รับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านทับ	50
15	ขอบเขตพื้นที่รับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลยางเปียง	51
16	ขอบเขตพื้นที่รับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเกียน	52
17	ขอบเขตพื้นที่รับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่หลอง (สบโขง)	54
18	ขอบเขตพื้นที่รับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าแป๋	60
19	ขอบเขตพื้นที่รับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลเชียงทอง	61
20	ผลประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (ITA) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 ขององค์การบริหารส่วนตำบลปางหินฝน	63
21	ผลประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (ITA) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 ขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านทับ	65
22	ผลประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (ITA) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 ขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่หลอง (สบโขง)	66

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพที่		หน้า
23	ผลประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (ITA) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 ขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเกียน	67
24	ผลประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (ITA) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 ขององค์การบริหารส่วนตำบลมก้อย	68
25	ผลประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (ITA) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 ขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าตึง	69
26	ผลประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (ITA) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 ขององค์การบริหารส่วนตำบลสมเมย	69
27	ผลประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (ITA) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 ขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่สวด	70
28	ผลประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (ITA) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 ขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่สามแลบ	71
29	ผลประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (ITA) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 ขององค์การบริหารส่วนตำบลเข็กน้อย	72
30	ผลประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (ITA) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 ขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าแป๋	72
31	ผลประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (ITA) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 ขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าแป๋	73